

RAPORT Z REALIZACJI

SOPOCKIEGO PROGRAMU
PRZECIWDZIAŁANIA BEZDOMNOŚCI
NA LATA 2013-2018

ZA 2013 ROK

WPROWADZENIE

Sopocki Program Przeciwdziałania Bezdomności 2013 – 2018 został przyjęty uchwałą Rady Miasta Sopotu Nr XXX/422/2013 w dniu 21 czerwca 2013 roku.

Problem bezdomności i zagrożenie bezdomnością dotyczy mieszkańców Gminy Miasta Sopotu, którzy z różnych, także niezależnych od siebie przyczyn, znaleźli się w sytuacji, której własnym staraniem nie są w stanie zmienić. Jako osoby charakteryzujące się licznymi dysfunkcjami prowadzącymi do upośledzenia społecznego, wymagają wsparcia władz lokalnych odpowiedzialnych za wszystkich mieszkańców niezależnie od ich zamożności i statusu społecznego.

Działania w zakresie profilaktyki problemu bezdomności, interwencji oraz pracy z osobą bezdomną na rzecz jej wyjścia z bezdomności realizowane są przez instytucje sektora publicznego, jak i organizacje pozarządowe.

W 2013 roku skupiono się głównie na poprawie funkcjonowania społecznego, kompensacji deficytów, w tym poprawie jakości życia i podniesieniu kompetencji społecznych i zawodowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. Również pracowano nad poprawą funkcjonowania społecznego rodzin, podniesieniu kompetencji wychowawczych rodziców, wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci poprzez udział w zajęciach świetlic socjoterapeutycznych, pozyskaniu wolontariuszy do pracy na rzecz dzieci mających kłopoty z nauką, aktywizacji zawodowej rodziców. Do głównych problemów tej grupy należą: niski poziom uzyskiwanych dochodów i związane z tym zadłużenia w opłacaniu czynszu czy opłatach za media, deficyty związane z niepełnosprawnością, brak stałego zatrudnienia, uzależnienia, samotność i brak wsparcia w środowisku, bezdomność oraz zagrożenie bezdomnością.

Poniżej przedstawione są działania w roku sprawozdawczym zgodnie z założeniami Programu.

1. PROFILAKTYKA

1.1 Zapobieganie sytuacjom prowadzącym do wzrostu liczby osób bezdomnych

W zakresie realizacji Sopotkiego Programu Przeciwdziałania Bezdomności pomocą objętych zostało 217 osób zagrożonych bezdomnością tj. takich, które posiadały zadłużenia w opłacaniu czynszu. Spośród nich 54 osoby zostały objęte działaniami interwencyjnymi, a 163 osób podjęło ścisłą współpracę z pracownikami socjalnymi w celu poprawy własnej sytuacji życiowej.

1.2 Zapewnienie wsparcia osobom zagrożonym bezdomnością

Wsparcie w rozwiązywaniu problemów świadczone przez pracowników socjalnych odbywało się głównie poprzez pogłębioną pracę socjalną opartą o wykorzystywanie takich narzędzi jak kontrakt socjalny oraz Indywidualny Plan Pracy z Rodziną. Podejście to zaowocowało podpisaniem 6 kontaktów socjalnych, w których łącznie 8 osób było objętych pomocą w zakresie zagrożenia bezdomnością. W przypadku 3 rodzin składających się łącznie z 6 osób zdecydowano o udzieleniu wsparcia asystenta rodziny.

W wyniku udzielonej pomocy 8 osób zagrożonych bezdomnością zostało objętych kontraktem socjalnym zawierającym cele w zakresie społecznej / zawodowej aktywizacji, 3 osoby wzięły udział w pracach społecznie użytecznych.

1.3 Stworzenie skutecznego systemu działań zapobiegających bezdomności

Zespół ds. Osób Bezdomnych prowadził kampanię informacyjną wśród mieszkańców i turystów dotyczącą zasad reagowania w kontakcie z osobami bezdomnymi, sposobów zgłaszania miejsc ich przebywania oraz dostępnych instytucjonalnych form pomocy. W 26 miejscach rozwieszono plakaty informacyjne o systemie pomocy osobom bezdomnym. Były to często odwiedzane miejsca m.in. kościoły, lokale gastronomiczne w centrum Miasta. Na skutek kampanii informacyjnej wzrosła liczba nowych, zgłaszanych przez mieszkańców miasta miejsc niemieszkalnych, w których przebywały osoby bezdomne. W 2013 roku liczba miejsc niemieszkalnych wyniosła 15. W efekcie możliwe było prowadzenie działań zmierzających do likwidacji miejsc niemieszkalnych oraz dyscyplinowania właścicieli i administratorów budynków do zabezpieczania ich przed osobami bezdomnymi. Zlikwidowano 3 miejsca niemieszkalne.

W ramach realizacji Sopotkiego Programu Przeciwdziałania Bezdomności pracownicy socjalni Zespołu ds. Osób Bezdomnych prowadzili zajęcia edukacyjne dla młodzieży w 5 szkołach ponadgimnazjalnych na terenie Sopotu. Zajęcia przeprowadzono łącznie w 31 klasach. W zajęciach uczestniczyło około 800 uczniów.

Następnym etapem współpracy będzie wypracowanie formalnego systemu współpracy podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem bezdomności. Ważnym działaniem prowadzonym corocznie w okresie jesienno – zimowym były spotkania służb miejskich mające na celu zabezpieczenie potrzeb i bezpieczeństwa osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych na terenie Sopotu.

2. INTERWENCJA

2.1 Zapewnienie bezpieczeństwa i monitoring osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych

W 2013 roku przeprowadzono 44 patrole miejsc niemieszkalnych (średnio około 4 patrole w miesiącu), podczas których nawiązano w sumie kontakt z 42 osobami, w tym z 11 osobami bezdomnymi po raz pierwszy. Wspólny monitoring miejsc niemieszkalnych prowadzony przez pracowników pomocy społecznej, straży miejskiej i policji zapewniał bezpieczeństwo osobom bezdomnym przebywającym w miejscach niemieszkalnych na terenie miasta Sopotu.

W wyniku podjętych działań interwencyjnych opartych o Zimowy Punkt Interwencyjny w Sopocie prowadzony przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej 34 osoby otrzymały doraźną pomoc w porze nocnej.

Monitoring osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych odbywał się również metodą streetworkingu. Średnia liczba godzin pracy streetworkerów wyniosła 124 godziny w miesiącu. Pracę uliczną koordynował Urząd Miasta Sopotu.

2.2 Motywowanie osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych do zmiany swojej sytuacji

Motywowanie osób bezdomnych przebywających w miejscach niemieszkalnych do zmiany swojej sytuacji odbywało się poprzez prowadzenie wspólnych działań wspierających w miejscach niemieszkalnych przez pracowników pomocy społecznej, straż miejską i policję również podczas wspólnych 44 patroli. Spośród 42 osób przebywających w miejscach niemieszkalnych na terenie Sopotu, 14 osób tj. 33 % skorzystało ze wsparcia, w tym w formie schronienia.

Pracownicy socjalni Zespołu ds. Osób Bezdomnych MOPS Sopot udzielali porad socjalnych w jadłodajni Caritas Archidiecezji Gdańskiej osobom korzystającym z posiłków. Średnia liczba dyżurów w miesiącu wyniosła 6. Udzielono 180 porad socjalnych. Jednocześnie pracownicy socjalni pozostawali w stałym kontakcie z kierownictwem jadłodajni i konsultowali na bieżąco wątpliwości i sytuację klientów do nich zgłaszanych.

2.3 Zapewnienie osobom bezdomnym korzystającym z pomocy społecznej warunków socjalno – bytowych adekwatnych do ich potrzeb

Ze wsparcia w formie schronienia adekwatnego do aktualnych potrzeb skorzystały 74 osoby bezdomne. Zapewniano osobom bezdomnym korzystającym z pomocy społecznej warunki socjalno – bytowe adekwatne do ich potrzeb w tym:

- świadczenie osobom bezdomnym niezbędnej pomocy finansowej, prawnej,
- doradztwa w sprawach lokalowych / meldunkowych,
- złożenia wniosku o uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności.

Ogółem zostało objętych pomocą 158 osób bezdomnych.

Działania w sferze społecznej / zawodowej reintegracji podjęto 26 osób bezdomnych.

3. AKTYWIZACJA

3.1 Aktywizowanie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w oparciu o indywidualnie dobrane formy wsparcia

Aktywizowanie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w oparciu o indywidualnie dobrane formy wsparcia prowadzone było poprzez Indywidualne Programy Wychodzenia z Bezdomności (IPWzB) i kontrakty socjalne uwzględniające zasoby i możliwości osób nimi objętych. Spośród prowadzonych 20 IPWzB (21 osób) zrealizowano 6 IPWzB (6 osób). Liczba kontraktów socjalnych wyniosła 7 realizowanych przez 8 osób. Zrealizowano 4 kontrakty z 4 osobami, pozostałe są w trakcie realizacji. Wsparciem asystenta osoby bezdomnej w 2013 roku objętych było 9 osób bezdomnych.

Współpraca ze spółdzielniami mieszkaniowymi, wspólnotami mieszkaniowymi, Wydziałem Lokalowym UM Sopot w celu wytypowania rodzin ze znacznym zadłużeniem czynszowym tj. zagrożonych bezdomnością miała na celu mobilizowanie rodzin do redukcji zadłużenia poprzez odpracowanie zadłużenia celem uniknięcia eksmisji. Spośród 217 osób ze 138 środowisk z zadłużeniem czynszowym, 10 rodzin podjęło się odpracowania zadłużenia czynszowego i tym samym uniknęło w ten sposób eksmisji. W związku z tymi działaniami odstąpiono od podpisywania kontraktów socjalnych.

3.2 Reintegracja społeczna osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością

W celu reintegracji społecznej osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością zapewniono dostęp do szkoleń i poradnictwa podnoszącego kompetencje społeczne.

Liczba osób bezdomnych / zagrożonych bezdomnością, która skorzystała:

- ze szkoleń podnoszących kompetencje społeczne – 15 osób,
- liczba osób, które zakończyły szkolenie – 4 osoby,
- z poradnictwa psychologicznego – 29 osób,
- z zajęć rozwijających zainteresowania – 0 osób.

Ponadto udzielano osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością w procesie readaptacji społecznej pomocy psychologicznej, której elementy uwzględniały przyczyny i efekty syndromu bezdomności, jakie obserwowano u osób objętych wsparciem. Z tej formy pomocy skorzystało 16 osób.

Udzielano osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością wsparcia w rozwiązywaniu problemów życiowych oraz pomoc w nawiązywaniu zerwanych więzi i powrocie do rodziny. Z 8 osobami podjęto próby w nawiązaniu zerwanych więzi i powrocie do rodziny.

Trwają prace związane z uzupełnieniem systemu pomocy osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością o dostęp do „trenerów motywatorów” – terapeutów motywujących, w ramach grup wsparcia, do podjęcia działań zmierzających do zmiany sytuacji życiowej, w tym do podjęcia lub kontynuowania terapii uzależnień.

W ramach pracy socjalnej do podjęcia terapii uzależnień zmotywowano 14 osób, z których 2 osoby ją ukończyły.

3.3 Reintegracja zawodowa osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością

Stale motywowanie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością do podnoszenia kwalifikacji i podjęcia zatrudnienia zaowocowało podjęciem przez 10 osób działań podnoszących kwalifikacje zawodowe, 2 osoby podjęły zatrudnienie.

W porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy w Gdyni i organizacjami pozarządowymi zapewniano osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością szkolenia, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy – skorzystało z tej formy wsparcia 35 osób. Spośród nich z reintegracji zawodowej w Centrum Integracji Społecznej w Gdańsku skorzystało 6 osób. Rozpoczęto budowę Sopockiego Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej, ramach którego m.in. działać będzie Centrum Integracji Społecznej. W 2013 roku został złożony wniosek o rejestrację Sopockiej Spółdzielni Socjalnej „Kooperacja”, której udziałowcami są Gmina Miasta Sopotu, Caritas Archidiecezji Gdańskiej i Towarzystwo Pomocy im św. Brata Alberta Koło Gdańskie. W wyniku działań socjalnych w zakresie reintegracji społeczno – zawodowej 15 osób rozpoczęło proces usamodzielniania.

4. WSPARCIE W USAMODZIELNIANIU

4.1 Zapewnienie wsparcia osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością w procesie usamodzielniania

Dział Pracy Socjalnej MOPS zapewniał wsparcie osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością w procesie usamodzielniania poprzez działania asystenta osoby bezdomnej i asystentów rodziny – łącznie z tej formy pomocy skorzystało 17 rodzin (34 osoby).

Zapewnienie systemu mieszkalnictwa dla osób bezdomnych w procesie usamodzielniania następowało poprzez dostęp do 1 mieszkania chronionego, z którego skorzystały 3 osoby. Wniosek o przyznanie lokalu socjalnego z zasobów Wydziału Lokalowego Urzędu Miasta w Sopocie złożyło 7 osób bezdomnych. Żadna osoba bezdomna w 2013 roku będąca w procesie usamodzielniania nie otrzymała mieszkania socjalnego. Z lokalu treningowego skorzystało łącznie 15 rodzin (18 osób).

Udzielono również pomocy w zamianie mieszkania nadmiernie zadłużonego na mniejsze w przypadku jednej rodziny, dzięki czemu uniknęła ona eksmisji z zajmowanego wcześniej lokalu.

4.2 Monitorowanie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w procesie usamodzielniania

Regularny kontakt pracowników pomocy społecznej z osobami bezdomnymi i zagrożonymi bezdomnością będącymi w procesie usamodzielniania zapewniał prawidłowy przebieg zainicjowanych zmian w 30 rodzinach (31 osób). Odbywało się to między innymi poprzez stały monitoring stopnia realizacji założeń Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności i kontraktów socjalnych.

1 osoba bezdomna usamodzielniała się.

Z osobami bezdomnymi będącymi w procesie usamodzielniania podpisano 20 IPWzB oraz 4 kontrakty socjalne, z czego zrealizowano 6 IPWzB i 4 kontrakty socjalne.

4.3 Reintegracja społeczno – zawodowa osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w procesie usamodzielniania

Stale motywowanie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w procesie usamodzielniania do podnoszenia kompetencji społecznych i zawodowych odbywało się w ramach uczestnictwa w Centrum Integracji Społecznej w Gdańsku, podczas wykonywania prac społecznie użytecznych, staży zawodowych. Z zajęć podnoszących kompetencje społeczne skorzystało 21 osób, z zajęć podnoszących kompetencje zawodowe 12 osób. Zapewnienie indywidualnych i grupowych form wsparcia podnoszących umiejętności społeczne i zawodowe osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością w procesie usamodzielniania zaowocowało podniesieniem kwalifikacji zawodowych 12 osób i w zakresie umiejętności społecznych 21 osób.

W wyniku pełnej reintegracji społeczno – zawodowej 1 osoba bezdomna w 2013 roku przestała korzystać z pomocy społecznej.

SOPOCKI INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ

Miasto Sopot prowadziło intensywne działania prowadzące do uruchomienia *Sopockiego Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej (SIPS)*, w ramach którego realizowane będą działania umożliwiające wykluczonym członkom społeczności m.in. bezdomnym, długotrwale bezrobotnym, niepełnosprawnym samodzielne funkcjonowanie i powrót na rynek pracy. W Inkubatorze znajdą wsparcie w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej. Inkubator składać się będzie z 4 głównych podmiotów:

1. Centrum Integracji Społecznej- gdzie osoby wykluczone społecznie i długotrwale bezrobotne będą mogły nabyć nowe kwalifikacje i doświadczenie, a dzięki temu powrócić na rynek pracy,
2. Mieszkanie treningowe- gdzie zamieszkać będzie mogło 8 osób wychodzących z bezdomności,
3. Spółdzielnia Socjalna Kooperacja – firma, w której absolwenci CIS, mieszkańcy mieszkania treningowego, ale i inne osoby mające trudności na rynku pracy będą mogły znaleźć zatrudnienie przy realizacji różnego rodzaju komercyjnych i komunalnych zleceń (np. prace remontowo- budowlane, sprzątanie itp.)
4. Centrum Poszukiwania Pracy- gdzie mieszkańcy Sopotu uzyskają pomoc w poszukiwaniu pracy oraz wsparcie poprzez poradnictwo prawne i psychologiczne.

Inkubator powstanie w budynku dawnego młyna papierniczego przy ul. Młyńskiej 11, który zostanie przebudowany i rozbudowany na potrzeby SIPS.

W ramach *Rządowego programu wsparcia finansowego z Funduszu Dopląt tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych* przyznano wsparcie finansowe na realizację inwestycji w kwocie 280 756 zł.

Sopocki Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej łączy potencjał samorządu lokalnego oraz organizacji społecznych i wspólnot lokalnych wykorzystując zasoby i wiedzę wszystkich partnerów by jak najlepiej wspierać osoby potrzebujące pomocy. Pomoc jednak w Inkubatorze daleko odchodzi od tradycyjnej pomocy społecznej i nakierowana jest na aktywizację i wykorzystywanie możliwości i potencjału konkretnej osoby. Z Miastem Sopot przy projekcie powołania SIPS współpracowały różne organizacje m.in. Caritas Archidiecezji Gdańskiej, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie, Sopot International Rotary Club. Sopot International Rotary Club wystąpił z wnioskiem do władz Rotary w Stanach Zjednoczonych o dofinansowanie kosztów zakupu wyposażenia do SIPS. Szacunkowa wartość wyposażenia ok. 100 000 zł. Darowizna ze strony Rotary w deklarowanej kwocie 100 000 zł została zaplanowana na 2014 rok.

Miasto Sopot podpisało list intencyjny z Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Gdańskie, który jest podstawą dalszej współpracy przy powołaniu Centrum Integracji Społecznej.

W 2013 roku Rada Miasta Sopotu podjęła uchwałę w sprawie powołania Spółdzielni Socjalnej „Kooperacja”, której założycielami są Gmina Miasta Sopotu, Caritas Archidiecezji Gdańskiej oraz Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie.

Powstanie Sopockiego Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej od samego początku wspiera spółka AQUA Sopot. Zgodnie z umową pomiędzy Miastem a spółką, AQUA Sopot stworzyła, z osób wskazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sopocie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni socjalne brygady budowlane złożone z osób długotrwale bezrobotnych oraz bezdomnych. Ich powrót do grona pracujących jest głównym celem programu reintegracji zawodowej.

Powstające w ramach przedsiębiorczości społecznej miejsca pracy są szczególnie wartościowe, bo otwarte dla osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach, którym wyjątkowo

trudno jest wejść na rynek pracy i utrzymać się na nim. Sopocki Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej może stać się jednym z głównych instrumentów zwiększających szanse tych osób na aktywność i usamodzielnienie się.

Budżet Sopockiego Programu Przeciwdziałania Bezdomności 2013

Lp.	OPIS KOSZTU	Plan 2013 w zł	Wykonanie 2013 w zł	realizacja
1.	Asystent osoby bezdomnej / zagrożonej bezdomnością	0	18 764	Asystent Osoby Bezdomnej był zatrudniony w okresie styczeń – czerwiec 2013.
2.	Streetworker	(1,5 etatu x 1 rok) 39 600	25 000	Pracownicy Zespołu ds. Osób Bezdomnych MOPS w Sopocie w roku 2013 wykonywali lustrację miejsc niemieszkalnych na terenie Sopotu w ramach zakresu obowiązków. Dodatkowo w okresie letnim lipiec – sierpień 2013 streetworkerzy z ramienia Fundacji „Czyste Działy”, przy współpracy z MOPS Sopot, wykonywali swoje zadania na terenie gminy Sopot. Streetworkerzy pracowali w ramach projektu dofinansowanego przez Gminę Miasta Sopotu.
3.	Zimowy Punkt interwencyjny	(5 m-cy) 26 000	21 000	Gmina Miasta Sopotu dofinansowała działanie Zimowego Punktu Interwencyjnego prowadzonego przez Caritas Archidiecezji Gdańskiej w okresie 5 miesięcy – styczeń, luty, marzec, listopad, grudzień 2013.
4.	Centrum Integracji Społecznej / Klub Integracji Społecznej	(6 os. x 1 rok) 72 000	36 000	W całym roku skorzystało 6 osób.
5.	Mieszkanie wspierane	7 200	9 491	Koszt roczny utrzymania mieszkania.
6.	Materiały promocyjne (plakaty)	4 000	0	Zespół ds. Osób Bezdomnych MOPS w Sopocie wykorzystywał w swojej pracy materiały sfinansowane, wyprodukowane i otrzymane w roku sprawozdawczym i latach wcześniejszych od organizacji pozarządowych i jednostek Miasta w Sopocie.
7.	Zakup usług np. terapeutycznych / szkoleniowych	10 000	0	W pracy Zespołu ds. Osób Bezdomnych MOPS Sopot wykorzystano narzędzia znajdujące się w posiadaniu Ośrodka, jak i instytucji samorządowych i pozarządowych, nie ponosząc kosztów finansowych.
	SUMA środków na realizację Programu	158 800	110 255	

PODSUMOWANIE

Działania w 2013 roku skupione były głównie na poprawie funkcjonowania społecznego, kompensacji deficytów, w tym poprawie jakości życia i podniesieniu kompetencji społecznych i zawodowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością.

Z uwagi fakt, iż Sopocki Program Przeciwdziałania Bezdomności 2013 – 2018 został przyjęty uchwałą Rady Miasta Sopotu w dniu 21 czerwca 2013 roku pozostaje podjęcie działań formalnych:

- podpisanie porozumień pomiędzy podmiotami, które dysponują informacjami umożliwiającymi realizację założeń Programu w zakresie przeciwdziałania nadmiernym zadłużeniom mieszkaniowym powodującym zagrożenie bezdomnością,
- powołania Zespołu Monitorującego realizację Programu.

Ważnym elementem w ramach SPPB 2013 – 2018 stanie się Sopocki Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej, który ma zostać uruchomiony w 2014 roku. W SIPS realizowane będą działania readaptacji społeczno – zawodowej m.in. dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. W budynku SIPS funkcjonować będzie mieszkanie chronione dla osób bezdomnych, planowane jest również uruchomienie Centrum Integracji Społecznej oraz działalność Spółdzielni Socjalnej „Kooperacja”, w której osoby zatrudnione wykorzystają umiejętności nabyte do samodzielnego utrzymania się na rynku pracy.